

Nr 563

Av herrar **Svensson** i Stenkyrka och **Johansson** i Mysinge, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 111, angående högertrafikfrågan.

I propositionerna nr 111 och 112 har Kungl. Maj:t framlagt förslag rörande anordning av folkomröstning innevarande år i frågan om eventuell övergång till högertrafik. I den förstnämnda propositionen begäres anslag för finansiering av vissa kostnader i samband med omröstningen, nämligen 2 550 000 kr. till statlig upplysningsverksamhet vid den ifrågavarande folkomröstningen och 1 000 000 kr. till kostnader för administration av densamma.

I fråga om motiveringen för anordnande av statlig upplysningsverksamhet vid folkomröstningen ansluter sig föredragande departementschefen till ett uttalande av chefen för justitiedepartementet i propositionen nr 193 vid 1954 års riksdag, vari denne förklarade, att han ansåg det vara statens ofrånkomliga skyldighet att tillse, att medborgarna bleve allsidigt och i erforderlig utsträckning informerade om de frågor, beträffande vilka staten begärde, att medborgarna skulle yttra sig vid en folkomröstning. För upplysningsverksamhet borde därför vid varje folkomröstning ett statligt anslag ställas till förfogande. I enlighet med detta uttalande förordar chefen för kommunikationsdepartementet att ett anslag skall ställas till förfogande för statlig upplysningsverksamhet i samband med den föreslagna folkomröstningen i högertrafikfrågan. Ansvar för upplysningsverksamheten föreslås komma att åvila en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd, som till sitt förfogande bör äga en parlamentarisk rådgivande kommitté utsedd av riksdagens talmanskonferens. Nämnden bör enligt departementschefens mening dels själv bedriva objektiv upplysningsverksamhet rörande en trafikomläggning och dels verka för att de olika åsiktsriktningarna organiserar en upplysnings- och propagandaverksamhet, var och en för sin linje.

Den ståndpunkt departementschefen intagit, nämligen att det är statens ofrånkomliga skyldighet att tillse att medborgarna blir informerade om de frågor, som skall underkastas folkomröstning, kan icke äga allmän giltighet. Om staten skall bedriva dylik upplysningsverksamhet, bör det bli beroende av arten av den eller de frågor, som kommer att underställas folket genom folkomröstning, antingen sådana omröstningar i framtiden blir rådgivande eller beslutande. Om folkomröstningen kommer att avse frågor, som valmännen icke genom egen erfarenhet har närmare kännedom om, är en statlig informationsverksamhet givetvis ofrånkomlig. Annorlunda ligger det till, om omröstningen gäller frågor, med vilkas innebörd de redan på förhand är förtrogna. I sådana fall vore det överloppsgärning, om staten anslår betydande summor för att informera valmännen om förhållanden, som de redan väl känner.

Den folkomröstning, som nu föreslås äga rum i år, avser just en sådan fråga, som valmännen måste anses kapabla att ta ställning till utan att först på förhand behöva bli informerade om frågeställningens innebörd. Den fråga, som skall underställas valmännen, är mycket enkel. De har endast att svara nej eller ja på frågan om de vill att vårt land skall övergå till högertrafik eller också lämna en blank röstsedel, vilket betyder, att de avstår från att ge någon mening till känna. För att ta ställning till denna fråga behöver valmännen näppeligen bli delaktiga av någon objektiv upplysning om frågeställningens innebörd. Alla är ju trafikanter, antingen de framför motorfordon, andra fordon eller går till fots. Alla har i högre eller mindre grad skaffat sig erfarenheter av trafikförhållandena och kan därför med ledning av dessa avgöra vilket system i trafiken de anser vara bäst, om man skall vika till vänster eller till höger vid möten. Hur skall för övrigt en upplysningsverksamhet, som kan betecknas som objektiv, utformas rörande frågan om vänster- eller högertrafik? Även bland trafikexperterna råder det delade meningar om vilka fördelar och nackdelar vänstertrafiken respektive högertrafiken äger.

Chefen för kommunikationsdepartementet anger som en av huvuduppgifterna för den föreslagna nämnden att den skall verka för att de olika åsiktsriktningarna organiserar en upplysnings- och propagandaverksamhet, var och en för sin linje. Är det inte en överloppsgärning att fordra, att en statlig nämnd skall verka som organisatör av upplysnings- och propagandaverksamhet på ömse håll? Alldeles säkert kommer ändå en sådan verksamhet att organiseras. Den livliga offentliga debatt, som redan förts i högertrafikfrågan, har ju för övrigt i realiteten verkat som en dylik upplysnings- och propagandakampanj, även om den inte direkt varit organiserad med tanke på medborgarnas upplysning inför folkomröstningen. Under sommarens lopp kommer helt säkert denna debatt att intensifieras. Man kan också ur principiella synpunkter ställa sig frågande inför tanken på att en statlig nämnd skall fungera som ett slags överorganisatör av propagandakampanjer för och emot i en folkomröstningsfråga. Borde inte opinionsbildningen få utkristallisera sig utan pekpinnar från ett statligt organ.

Slutsatsen av vad som ovan sagts måste alltid bli den, att en särskild statlig upplysningsverksamhet inför den folkomröstning det nu är fråga om icke kan anses påkallad. Något behov av inrättande av den föreslagna nämnden och dess rådgivande parlamentariska kommitté kan således inte heller anses föreligga. Ur statsfinansiell synpunkt är det också av ett visst värde att de cirka två och en halv miljoner kr., som den föreslagna upplysningsverksamheten skulle kosta, kan sparas. Det finns andra ändamål, som är av vida högre angelägenhetsgrad ur statens synpunkt än denna upplysningskampanj.

Under hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag under punkterna II och III a) i propositionen nr 111 med anhållan dels om att riksdagen uppdrager åt talmanskonferensen att såsom biträde till folkomröstningsnämnden utse en rådgivande parla-

mentarisk kommitté dels om ett anslag för budgetåret 1955/56 under sjätte huvudtiteln å 2 550 000 kronor till statlig upplysningsverksamhet vid 1955 års folkomröstning.

Stockholm den 23 mars 1955

Per Svensson
i Stenkyrka

Ivar Johansson
i Mysinge
